



Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 190/21

Λουξεμβούργο, 26 Οκτωβρίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-109/20
PL Holdings

Το δίκαιο της Ένωσης απαγορεύει σε κράτος μέλος τη σύναψη συμφωνίας διαιτησίας που έχει πανομοιότυπο περιεχόμενο με άκυρη ρήτρα διαιτησίας η οποία περιλαμβάνεται σε διμερή επενδυτική συμφωνία μεταξύ κρατών μελών

Το εθνικό δικαστήριο οφείλει επομένως να ακυρώσει διαιτητική απόφαση που έχει εκδοθεί βάσει μιας τέτοιας συμφωνίας διαιτησίας

Στην PL Holdings, εταιρία λουξεμβουργιανού δικαίου, επιβλήθηκε το 2013 αναστολή των δικαιωμάτων ψήφου που συνδέονταν με τους τίτλους τους οποίους κατείχε σε πολωνική τράπεζα, καθώς και υποχρέωση να προβεί στην αναγκαστική εκποίηση των εν λόγω τίτλων. Διαφωνώντας με την ως άνω απόφαση την οποία έλαβε η Komisja Nadzoru Finansowego (επιτροπή χρηματοπιστωτικής εποπτείας, Πολωνία), η PL Holdings αποφάσισε να κινήσει διαιτητική διαδικασία κατά της Πολωνίας. Προς τούτο, στηριζόμενη στη διμερή επενδυτική συμφωνία (ΔΕΣ) που συνήφθη το 1987 μεταξύ του Βελγίου και του Λουξεμβούργου, αφενός, και της Πολωνίας, αφετέρου ¹, απευθύνθηκε στο διαιτητικό δικαστήριο που προβλεπόταν από ρήτρα διαιτησίας περιλαμβανόμενη στην εν λόγω συμφωνία ².

Με δύο αποφάσεις της 28ης Ιουνίου και της 28ης Σεπτεμβρίου 2017, το διαιτητικό δικαστήριο έκρινε ότι είχε δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της επίμαχης διαφοράς, διαπίστωσε ότι η Πολωνία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπείχε από τη ΔΕΣ και την υποχρέωσε να καταβάλει αποζημίωση στην PL Holdings.

Η αγωγή για την ακύρωση των διαιτητικών αποφάσεων την οποία άσκησε η Πολωνία ενώπιον του Svea hovrätt (εφετείου Στοκχόλμης, Σουηδία) απορρίφθηκε. Το δικαστήριο αυτό έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι η περιλαμβανόμενη στη ΔΕΣ ρήτρα διαιτησίας, κατά την οποία διαφορά σχετική με τη συμφωνία αυτή πρέπει να επιλύεται από διαιτητικό όργανο, είναι μεν άκυρη, πλην όμως η ακυρότητα δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος και έναν επενδυτή άλλου κράτους μέλους να συνάψουν, σε μεταγενέστερο στάδιο, ad hoc συμφωνία διαιτησίας προκειμένου να επιλύσουν την εν λόγω διαφορά.

Το Högsta domstolen (Ανώτατο Δικαστήριο, Σουηδία), ενώπιον του οποίου ασκήθηκε αναίρεση κατά της απόφασης του εφετείου, αποφάσισε να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο προκειμένου να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 267 και 344 ΣΛΕΕ εμποδίζουν τη σύναψη ad hoc συμφωνίας διαιτησίας μεταξύ των μερών της διαφοράς, εφόσον η συμφωνία αυτή έχει πανομοιότυπο περιεχόμενο με ρήτρα διαιτησίας η οποία προβλέπεται στη ΔΕΣ και είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης.

Το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου αναπτύσσει περαιτέρω τη νομολογία Achmea ³ και κρίνει ότι το δίκαιο της Ένωσης απαγορεύει τη σύναψη, από κράτος μέλος, μιας τέτοιας συμφωνίας διαιτησίας.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

¹ Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης του Βασιλείου του Βελγίου και της Κυβέρνησης του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, αφενός, και της Κυβέρνησης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας, αφετέρου, σχετικά με την προώθηση και την αμοιβαία προστασία των επενδύσεων, η οποία υπεγράφη στις 19 Μαΐου 1987.

² Άρθρο 9 της ΔΕΣ.

³ Απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea, [C-284/16](#) (βλ. επίσης [ΑΤ αριθ. 26/18](#)).

Πρώτον, το Δικαστήριο, στηριζόμενο στην απόφαση Achmea, επιβεβαιώνει ότι είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης η περιλαμβανόμενη στη ΔΕΣ ρήτρα διαιτησίας κατά την οποία επενδυτής ενός από τα κράτη μέλη μπορεί, σε περίπτωση διαφοράς σχετικής με επενδύσεις στο άλλο κράτος μέλος που έχει συνάψει τη ΔΕΣ, να κινήσει διαιτητική διαδικασία κατά του τελευταίου αυτού κράτους ενώπιον διαιτητικού δικαστηρίου, του οποίου τη δικαιοδοσία το κράτος αυτό έχει αναλάβει την υποχρέωση να αποδεχθεί. Πράγματι, η εν λόγω ρήτρα είναι ικανή να θέσει εν αμφιβόλω, πέραν της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών, τη διατήρηση του ιδιαίτερου χαρακτήρα του δικαίου της Ένωσης, η οποία διασφαλίζεται μέσω της διαδικασίας της προδικαστικής παραπομπής που προβλέπει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ. Συνεπώς, η ως άνω ρήτρα δεν είναι συμβατή με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας που απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ και θίγει την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης που κατοχυρώνεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 344 ΣΛΕΕ.

Δεύτερον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, εάν επιτρεπόταν σε κράτος μέλος να υποβάλει διαφορά που ενδέχεται να αφορά την εφαρμογή και την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης σε διαιτητικό όργανο το οποίο έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με το όργανο που προβλέπεται από μια τέτοια άκυρη, λόγω της αντίθεσής της προς το δίκαιο της Ένωσης, ρήτρα διαιτησίας, συνάπτοντας ad hoc συμφωνία διαιτησίας με το ίδιο περιεχόμενο με τη ρήτρα αυτή, τούτο θα συνεπαγόταν στην πραγματικότητα καταστράτηγηση των υποχρεώσεων που το κράτος μέλος υπέχει από τις Συνθήκες και, ειδικότερα, από τα προαναφερθέντα άρθρα.

Πράγματι, καταρχάς, η εν λόγω ad hoc συμφωνία διαιτησίας θα παρήγε, ως προς τη διαφορά στο πλαίσιο της οποίας συνήφθη, τα ίδια αποτελέσματα με εκείνα που θα απέρρεαν από την επίμαχη ρήτρα διαιτησίας. Ο λόγος ύπαρξης της ad hoc συμφωνίας θα ήταν ακριβώς η αντικατάσταση της ρήτρας διαιτησίας προκειμένου να διατηρηθούν τα αποτελέσματα της ρήτρας παρά την ακυρότητά της.

Περαιτέρω, το επιχείρημα ότι πρόκειται για μεμονωμένη περίπτωση δεν καθιστά τις συνέπειες της καταστράτηγησης των υποχρεώσεων του οικείου κράτους μέλους λιγότερο σοβαρές. Πράγματι, η νομική αυτή προσέγγιση θα μπορούσε να υιοθετηθεί σε μεγάλο αριθμό διαφορών που ενδέχεται να αφορούν την εφαρμογή και την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, με αποτέλεσμα να θίγεται συστηματικά η αυτονομία του.

Επιπλέον, κάθε αίτηση διαιτησίας που απευθύνεται σε κράτος μέλος βάσει άκυρης ρήτρας διαιτησίας θα ήταν δυνατόν να περιλαμβάνει πρόταση υπαγωγής σε διαιτησία και, σε μια τέτοια περίπτωση, το κράτος αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποδέχθηκε την πρόταση απλώς και μόνον επειδή παρέλειψε να προβάλει συγκεκριμένα επιχειρήματα κατά της ύπαρξης ad hoc συμφωνίας διαιτησίας. Η κατάσταση αυτή, όμως, θα είχε ως συνέπεια τη διατήρηση των αποτελεσμάτων της δέσμευσης του κράτους μέλους να αποδεχθεί τη δικαιοδοσία του επιληφθέντος διαιτητικού οργάνου, δέσμευσης την οποία το κράτος μέλος ανέλαβε κατά παραβίαση του δικαίου της Ένωσης και η οποία, ως εκ τούτου, είναι άκυρη.

Τέλος, τόσο από την απόφαση Achmea όσο και από τις αρχές της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης και της καλόπιστης συνεργασίας προκύπτει **όχι μόνον ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αναλάβουν τη δέσμευση να εξαιρούν από το δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης τις διαφορές που ενδέχεται να αφορούν την εφαρμογή και την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, αλλά και ότι, εφόσον η διαφορά υποβάλλεται ενώπιον διαιτητικού οργάνου δυνάμει δέσμευσης αντίθετης προς το εν λόγω δίκαιο, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να αμφισβητήσουν το κύρος της ρήτρας διαιτησίας ή της ad hoc συμφωνίας διαιτησίας δυνάμει της οποίας το διαιτητικό όργανο επιλήφθηκε της υπόθεσης**⁴.

Επομένως, κάθε προσπάθεια κράτους μέλους να θεραπεύσει την ακυρότητα ρήτρας διαιτησίας μέσω σύμβασης με επενδυτή άλλου κράτους μέλους θα αντέβαινε στην υποχρέωση αμφισβήτησης του κύρους της ρήτρας αυτής και θα μπορούσε, ως εκ τούτου, να συνεπάγεται τον παράνομο

⁴ Συμπέρασμα το οποίο επιβεβαιώνεται επίσης από το άρθρο 7, στοιχείο β', της συμφωνίας για τη λήξη ισχύος των διμερών επενδυτικών συμφωνιών μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2020, L 169, σ. 1).

χαρακτήρα της ίδιας της αιτίας της εν λόγω σύμβασης, καθώς αυτή θα ήταν αντίθετη προς τις θεμελιώδεις διατάξεις και αρχές της έννομης τάξης της Ένωσης.

Συνεπώς, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι **το εθνικό δικαστήριο οφείλει να ακυρώσει διαιτητική απόφαση η οποία εκδόθηκε βάσει συμφωνίας διαιτησίας που αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης.**

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της απόφασεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582